

Mehiläisroduista ja niiden valitsemisesta

Monen mehiläishoitajan – etenkin aloittelijan – mielessä pyörii kysymys, mitä mehiläisrotua kannattaisi ottaa hoidettavaksi. Vastaus riippuu monesta tekijästä.

Suomessa hoidetaan yleisesti kahta eri mehiläisrotua: italialaista ja krainilaista. Buckfast-mehiläisiä (risteytys) on myös yleisesti hoidossa eri puolella Suomea. Pohjolan eli mustan mehiläisen hoitajia on muutamia kymmeniä. Näiden lisäksi Suomeen tuodaan ulkomailta useiden rotujen emoja.

Taulukkoon 1 on koottu kirjallisuudesta ja rotuja pitkään hoitaneilta tarhaajilta tietoa eri rotujen ominaisuuksista. Taulukkoa tutkimalla voi etsiä ominaisuuksia, joita haluaa omilla mehiläisillään olevan. Esimerkiksi kielen pituus on tärkeä silloin, kun mehiläisiä käytetään pölyttämään tiettyjä apilalajeja ja muita hernesuvun kasveja. Myös tarhapaikan ominaisuudet voivat vaikuttaa mehiläisrodun valintaan, koska eri rotut pärjäävät eri tavoin pelto- ja metsätarhoilla.

More than honey -hankkeessa kootaan lisää tietoa Suomessa hoidettavista mehiläisroduista. Hankkeen nettisivuilla on aiheesta kysely, jonne voi käydä kirjoittamassa havaintojaan eri mehiläisrotujen ominaisuuksista. Kyselyn tulokset laetaan myöhemmin hankkeen nettisivuille kaikkien hyödynnettäviksi.

Rodun valinnassa naapuritarhaajat huomioon

Periaatteessa mehiläishoitajalla on Suomessa vapaus valita sellainen mehiläisrotu, minkä hän itse haluaa. Useissa Euroopan maissa tilanne on hyvinkin erilainen, eli tietyille alueille

Italialainen

Pohjolan mehiläinen

Krainilainen

Buckfast

Kuvat: Tarja Ollikka ja Anneli Salonen

on määrätty tietty mehiläisrotu. Meillä Suomessakin mehiläisrodun valinnassa on hyvä kuitenkin huomioida myös oman mehiläistarhan lähialueen mehiläishoitajat. Sekä aloittajien että mehiläisrodun vaihtajien tulee selvittää naapuritarhojen tilanne. Lähialueella saattaa olla esimerkiksi emonkasvattajia. Tietyt rotuisia mehiläisiä kasvattava mehiläishoitaja tarvitsee alueen, jossa ei tarhata muun rotuisia mehiläisiä kymmenen kilometrin säteellä paritustarhalta. Varsinaisilla puhdasparitusalueilla etäisyyden pitää olla vieläkin suurempi. Alueelle on siis järkevää tuoda jo naapurisovun takia vain saman rodun mehiläisiä. Monissa tällaisissa tapauksissa puhtaaseen rotuun pyrkivä mehiläistarhaaja saattaa antaa

alueelle tuotaviin pesiin omia emojaan, jotta hänen pitkään tekemänsä mehiläisten kasvatus- tai jalostustyö ei mene hukkaan vieraan mehiläisrodun tai huonon mehiläiskannan takia.

Kouluttajat avainasemassa tiedon levittämisessä

Valitettavasti Suomessa on useita surullisia esimerkkejä siitä, että aloittavat mehiläistarhaajat ovat ostaneet pesiä esimerkiksi kesäasunnoilleen ja turmelleet samalla lähialueella toimivan emonkasvattajan pitkäaikaisen työn, koska aloittavan hoitajan mehiläisrotu on ollut eri kuin alueella jo toimineella emonkasvattajalla. Vahinkoa voi tulla myös niille mehiläistarhaajille, jotka haluavat pitää

mehiläisrotunsa puhtaana, vaikka eivät olisikaan emonkasvattajia. Tällaisten tilanteiden estämisessä avainasemassa ovat peruskursseja vetävät kouluttajat. Aloittava mehiläishoitaja ei välttämättä tule ajatelleeksi mehiläispesäostoksensa tuhoisia seurauksia. Peruskurssilla on paljon muutakin opittavaa kuin se, mitä merkitystä hankkimasi yhteiskunnan emon perimällä on.

Iso ongelma on se, että tietoa mehiläistarhojen paikoista on joskus vaikeaa saada. Vaikka aloittaja soittaisi alueen paikallisyhdistyksen jäsenille, voi olla, ettei edes heillä ole kattavaa tietoa alueen mehiläistarhoista. Keskeisessä asemassa tässäkin ovat peruskurssien kouluttajat, jotka voivat ohjata aloittajia oikeiden henkilöiden puolelle. Täydellisin ratkaisu olisi julkisesti näkyvä vapaaehtoinen tai pakollinen kartta, jossa tarhojen paikat näkyisivät. Näin säästymme monel-

ta vahingolta ja muutoinkin mehiläisten potentiaaliset satoalueet saataisiin tehokkaampaan käyttöön.

More than honey kartoittaa mehiläisrotuja

Hankesuunnitelman mukaisesti More than honey -hankkeen tavoitteena on ”kartoittaa Suomeen sopeutuneet mehiläiskannat ja -rotut, löytää keinoja parantaa ja monipuolistaa nykyisten emonkasvattajien ammattitaitoa, parantaa kannattavuutta sekä löytää uusia toimijoita alalle. Hanke toimii lähtölaukauksena ja perustan luojana Suomen oloihin sopeutuneiden mehiläiskantojen jalostukselle.” Tässä tarvitsemme teidän kaikkien Suomen mehiläishoitajien apua. Työ aloitetaan emonkasvattajille ja -jalostajille kohdistetuilla kyselyillä, joihin linkki löytyy viereisestä Etsintäkuulutuksesta. **Tervetuloa vastaamaan!**

Taulukko 1

OMINAISUUS	ITALIALAINEN	KRAINILAINEN	POHJOISMAINEN	BUCKFAST
KOKO	Pienempiä kuin mustat	Pienempiä kuin mustat	Suurin	Pienempiä kuin mustat
KIELEN PITUUS	6,4–6,7 mm	6,4–6,8 mm	5,8–6,2 mm	5,9–6,7 mm
KEVÄTKEHITYS	keskinopea	hyvin nopea	hidas	keskinopea
TALVENKESTÄVYYS	suuria vaihteluja	kohtalaisen hyvä	erittäin hyvä	kohtalaisen hyvä
RUUANKULUTUS	suuri	pieni	suhteellisen pieni	pienempi kuin italialaisilla
MEHILÄISIÄ TALVIPALLOSSA	paljon	vähän	kohtalaisesti	paljon
PARVEILUTAIPUMUS	kohtuullinen	kohtuullinen, risteyminä lisääntyy	kohtuullinen	pieni
PESÄN VÄKIMÄÄRÄ SATOKAUDELLA	kohtalaisen suuri, ei sopeuta sikiöintiään sato-olosuhteisiin	väkimmäärä vähenee nopeasti jo satokaudella, sikiöinti sopeutuu sato-olosuhteisiin	pienempi kuin muilla roduilla	kohtalaisen suuri, ei sopeuta sikiöintiään sato-olosuhteisiin
RAUHALLISUUS	kakuilla rauhallisia	kakuilla rauhallisia	kakuilla levottomia	kakuilla rauhallisia
TAUDINKESTÄVYYS			herkkiä sikiötaudeille (kalkkisikiö)	sisuspunkkien kestävyys muita parempi
SATO-OLOSUHTEET	runsas tasainen yksi- ja monikukkasato sesongin keskellä ja loppupuolella	suhteellisen heikko yksi- ja monikukkasato etenkin alku- ja keskikesällä	lentää alhaisemmissa lämpötiloissa kuin muut rotut, pitkäkestoinen, runsas yksikukkasato; kanerva	runsas tasainen yksi- ja monikukkasato sesongin keskellä ja loppupuolella
KUBITAALI-INDEKSI	2,0–2,7	2,4–3,0	1,5–1,9	1,7–2,8
MUUTA	herkkä ryöstämään, puolustaa pesäänsä, paljon harhalentoja, heikkona satojaksona pesä käyttää paljon ruokaa	vaikea saada suomalaista kantaa	vaikea saada, vain muutamia kasvattajia Suomessa	vaikea saada, vain muutamia kasvattajia Suomessa
PROPOLIKSEN KÄYTTÖ	kohtuullista	säästeliästä		kohtuullista

ETSINTÄKUULUTUS

More than honey -hanke etsii pitkään Suomessa kasvatukseen olleita italialaisen ja krainilaisen rodun emoja tai emokantoja. Osalle emoista voidaan tehdä siipi- ja geenianalyysit. Jos haluat emojesi olevan mukana tässä suomalaisten mehiläisrotujen kartoituksessa, vastaa hankkeen nettisivuilla kyselyyn <https://www.mehilaishoitajat.fi/more-than-honey-hanke/hankkeen-kysely/> tai soita Anneli Salonen puh. 050 470 6411.

More than honey -hankkeen nettisivuilla:

- Raportti Apiscandia tapahtumasta: koottua asiaa helmi-kuun alussa Göteborgissa pidetyn Apiscandian esityksistä ja kuvia tapahtumasta.
- Raportti tapahtumasta: koottua tietoa lokakuussa 2018 Romaniassa pidetyn Apiquality- ja Apimedica-konferenssin esityksistä.
- Kysely mehiläisrotujen ominaisuuksista
- Kysely emonkasvattajille

Teksti ja kaavio, Anneli Salonen, projektipäällikkö

Hankkeen nettisivut:

<https://www.mehilaishoitajat.fi/more-than-honey-hanke/>

Taulukon lähteet:
Mikko Laaksonen: *Mehiläishoito: Emonkasvatus, SML ry, 1987.*
Ingvar Arvidsson: *luento Apiscandia tapahtumassa*
Ari Seppälä: *Buckfast-mehiläisen rotuominaisuuksia*